

ס'לערנט זיך נישט...

אני מרגיש סיפוק רק אחרי ליל שישי או שעות רצופות וכדומה, איך מוצאים סיפוק בלימוד רגיל? איך נהנים מלימוד 'תוספות' בודד?

זה נחשב יעד גדול מדי, ולכן אתה צריך אצלך יעדים כאלו שאתה יכול לראות את עצמך מגיע אליהם.

אברהם יצחק: דהיינו? שיהיו לי שאיפות קטנות יותר? שאפילו לא יהיה לי את השאיפה המינימלית של ידיעת הסוגיא?

משפיע: לא התכוונתי שתוריד את השאיפות שלך, כי שאיפות הם דבר טוב ונחוץ. אבל היעד שלך כאשר אתה ניגש לסדר לימוד צריך להיות ברור ומוחש. כי אם היעד הוא רק 'ידיעת הסוגיא כולה', ותתיישב ללמוד דיבור אחד בתוספות, איך תרגיש סיפוק? והרי אחר כל הגיעה אתה עדיין רחוק מאוד מידיעת הסוגיא, כל כך רחוק עד שאתה אפילו לא מרגיש שהתקרבת בכלל.

להתמקד ביעד הקטן

אברהם יצחק: אז מה אפשר לעשות?

משפיע: פשוט מאוד. להגדיר מה התכלית והסיבה של סדר הלימוד הזה! מה התכלית של לימוד המימרא הזאת בגמרא! זאת אומרת שכאשר אתה מתיישב ללמוד תוספות אחד, אתה חושב רק על התוספות הזה, אתה לא חושב עכשיו על כל הסוגיא, לא עושה עכשיו חשבונות איפה עומד המעמד שלך בישיבה, והאם נוספה לך הערכה אצל צוות הישיבה וכדומה. עתה אתה מונח רק בתוספות הזה, אתה נהנה מכל קושיא, מכל הבנה, אתה מסכם את הקושיות והתירוצים, ורק אח"כ אתה מתפנה לחשוב על תוספות אחר. באופן כזה כל סדר וכל לימוד ימלא אותך בסיפוק וחיות, וכך תצליח ליכנס כל כוּלך בתוך הלימוד. זאת אומרת שרק כאשר אתה מציב לעצמך יעדים קטנים וברורים, זה יכול לתת לך סיפוק וחיות.

אברהם יצחק: ומה יהיה עם כל הסוגיא? הרי צריכים למלא את כל הסדרים והסוגיות?

משפיע: בשעת הלימוד אסור לחשוב מכל זה. אתה פותח שלחן ערוך אתה צריך לחשוב רק על הסעיף הזה. אין בעולם עוד שום סעיף, לא לפני ולא לאחוריו. זה היעד שלך כרגע, וכשאתה מגיע לזה תתמלא ממילא בסיפוק ותענוג. זה עצמו ידחוף אותך להתקדם אל הסעיף הבא. אבל שלא בשעת הלימוד, ובכללות כשאתה חושב על עצמך ותכליתך, בוודאי צריך אתה שאיפה כללית, ואולי באופן כללי יכולה להיות שאיפה ליותר מזה, ואפילו שאיפה לדעת את כל הש"ס, אבל כל זה הוא רק השאיפה הכללית, ואילו הגישה בשעת הלימוד עצמו הוא לחשוב רק על הקטע שאתה אוזח בה עתה.

אברהם יצחק: למה שיהיה לי חשק וסיפוק מידיעת סעיף אחד? איזה סיפוק זה לדעת כמה שורות של גמרא ורש"י בלבד?

משפיע: זה כמובן אם אתה יודע א חשיבות ומעלת תורת השם. וזה כאשר אתה מחשיב ומייקק את עצם הלימוד בתורה הקדושה, ולא רק את התוצאות והרווחים שלאחריו. כי אנו בני ישראל שראו שכל העם הנבחר לידבק בקדושת התורה שהוא קדושתו של הקב"ה בעצמו, הרי כל פעולה ודיבור הוא תכלית לעצמה, ולא כפעולות גשמיות שאין בהם שום משמעות רק כשמרווחים הרבה, אלא הלימוד עצמו, אמירת תיבה בתורה, הבנת סברא אחת, היא כבר דביקות בהקב"ה, ותכלית נפלאה שבעבורה בלבד היה שווה לבוא לעולם הזה.

אברהם יצחק: עתה אני מרגיש שהנקודה הזו נוגעת לעוד הרבה ענינים בעבודת השם בכללות, כי חושבים מיד על כל ההיקף כולו, ולכן לא מרגישים התקדמות וסיפוק מהפעולה הפרטית עצמה.

משפיע: נכון מאוד. ואולי היה ראוי להאריך בזה ולפרט איך זה נוגע לענינים אלו, אבל עוד חזון למועד.

אברהם יצחק: יישר כח.

ובעצם היעד שלי לדעת היטב את כל החומר הנלמד בישיבה, לזכור היטב את הלימוד, ואולי יש כאן גם רצון להקרא בחור טוב וחשוב בעיני החברים וצוות הישיבה...

משפיע: אם כן הבה נשאל אותך כך, האם לאחר 'סדר' שאתה לומד כראוי, אתה מרגיש שאתה מתקרב אל היעד? אחרי לימוד של קטע גמרא עם רש"י, אתה מרגיש קרוב יותר אל היעד? והבנת התוספות על גמרא זו נותנת לך הרגשה של קירבה יתירה אל היעד?

אברהם יצחק: קטע אחד של גמרא? סדר אחד של ישיבה? בוודאי שלא. התקדמות קטנה כזו לא ניכרת בכלל. אי אפשר להרגיש בפעולה קטנה כזו שמתקדמים! להיות בחור טוב, צריכים לדעת את כל החומר השבועי, צריכים ללמוד את כל הסדרים כראוי, לשלוט היטב בהיקף הסוגיא כולה עם כל הפרטים! ללמוד קטע אחד של גמרא - זה יכול כל אחד! בשביל זה לא צריכים להיות בחור טוב וחשוב, זה עושה כל אחד. זה כמו לשאול אחד שהרויח מאה שקל האם הוא מרגיש קרוב יותר למליונר... זה אפילו לא טיפה מן הימים!

משפיע: אוה, אז תפסנו את הפראבלעם! כי עתה ברור ופשוט למה הלימוד לא מצליח, פארוואס לערנט זיך נישט. כי היעד שאליז אתה שואף להגיע רחוק מאוד, יעד בלתי ניתן להשגה כרגע, וכל יגיעה שרק תשקיע לא תקדם אותך כלל אל היעד, פשוט אם צ'ן שלא יהיה לך סיפוק, וכשאין סיפוק 'קען מען נישט ציין און...' בלי סיפוק מרגישים כל רגע קוצים תחת הרגליים...

אברהם יצחק: רגע. אבל למה ב'מבצעים' אני מצליח? למה כשאני מחליט ללמוד ליל שישי שלם, אני מצליח להיות שקוע שעות ארוכות וללמוד בגישמאק, ולסיים את הסדר בהרגשת סיפוק ורוממות? אה, הלוואי הייתי מרגיש כך אחר כל סדר...

משפיע: וודאי. מבצעים פשוט שיביאו לך סיפוק. כי שם היעד ברור ומוגדר מאוד. אדרבא, דוגמא זו היא ראייה מוכחת למה שדיברנו. כי לדעתי אין לך שום קושי בעצם הלימוד, הקושי היא שהיעד שלך הוא יעד רחוק מאוד, כל כך רחוק עד כדי כך שלא ניכר בפעולה אחת התקדמות אל המטרה, ומכיון שה'דלק' לכל יגיעה ופעולה היא התשוּקה והדחיפה אל היעד, פשוט הוא שאם לא תרגיש אחר הפעולה שהתקרבת אל היעד, מאכט דאס קאלטע פיס, זה מוציא את החיות והאנרגיה מהפעולה.

אברהם יצחק: איז למעשה? תכלית! מה אפשר לעשות?

משפיע: רגע רגע. אתה רץ כבר ל'עצות'. בקושי עתה שמענו וקלטנו איפה מונח הבעיה. רגע, תחילה צריכים ליישב את הדברים בלב, ולראות האם תפסת כראוי שהיעד שלך גדול מהיכולת שלך?

אברהם יצחק: גדול מהיכולת שלי? וכי אמרתי כאן יעד מופלג ונורא? וכי היעד שלי הוא לדעת את כל הש"ס בעל פה עם הראשונים והאחרונים? היעד שלי הוא בסך הכל להיות פיינער בחור, לדעת את חומר הלימוד בישיבה, שזה דבר השווה לכל נפש לכאורה.

משפיע: אוה, עתה אני רואה שצריכים לחדד את הדברים יותר. כי לדעתך לא לקחת יעד מוגזם, ולדעתי היעד שלך מוגזם. כי היעד הזה עצמו לדעת את היקף כל הסוגיא, מונח בזה עצמו גם איזה שהוא הגזמה.

אברהם יצחק: למה?

משפיע: כי זה יעד שמדת שאתה חושב עליו אתה מרגיש רתיעה ופחד, וליכף כשאתה חושב על היעד הזה אתה כבר לא רואה את עצמך שאתה מגיע לשם, כי הפעולה שאתה עומד עתה לעשות לא תעזור לזה. כי ידיעת עמוד של גמרא לא נראה בעיניך מועיל ומקדם בשביל המטרה הזו, ולכן

משפיע: א גוטע נאכט. ווי גייטעס אזוי? מה המצב?
אברהם יצחק: ברוך השם די טוב, גאנץ גוט.

משפיע: נו, על איזה נושא נדבר היום?

אברהם יצחק: אני לא יודע בדיוק להגדיר בדיוק את שם הענין, אבל הייתי רוצה לדבר על זה שהלימוד שלי אינו לימוד... ס'לערנט זיך נישט...

משפיע: מה הכוונה? מה? אתה לא לומד?

להיות האלף האקער כבר היה עדיף יותר..

אברהם יצחק: לא. בוודאי שאני לומד. אבל אני רואה בחורים בישיבה שיושבים ולומדים, לומדים ולומדים, ממש א מחיה... לא עולה בדעתם לצאת החוצה באמצע הלימוד, ס'לערנט זיך זיי, בקיצור, ס'איז זיי גוט מיטן לערנען, טוב להם! ואני... לא יודע מה... אני לומד אמנם, אבל לא יודע בדיוק להגדיר, אבל אין לי את הגישמאק כמו שצריך...

משפיע: אתה מתכוין להגיד שאתה חוטב עצים, פשוט א האלף האקער בלי שום תענוג?

אברהם יצחק: לא. בכלל לא הרגשה כזו. תראה, אני חושב עכשיו שאם באמת כך היה המצב היה אפילו עדיף, כי אם אני באמת יודע שזה התפקיד שלי, אם זה מה שאני צריך לעשות - לחטוב עצים, אז זה הפריקט שלי עתה, וזהו.

אבל הענין הוא שזה לא ממש ככה, ולא לזה התכוונתי, כי אני דווקא מרגיש הרבה פעמים גישמאק מסוים בלימוד, ואני נהנה מההחברותא ומעצם חידוד וליבון של סוגיא. אבל עדיין כשאני מביט סביבי אני רואה בחורים שפשוט יושבים ולומדים כמו שצריך, כן סוגיא לא סוגיא, מתחילת הסדר עד סופה הם פשוט יושבים ולומדים... ס'איז זיי גוט, טוב להם...

משפיע: ואתה?

אברהם יצחק: אני גם לומד, אבל כל כמה דקות מתחשק לי לצאת להתאוורר, כל משהוא יוצא דופן בביהמ"ד מוציא אותי לגמרי מהלימוד, וכל כמה ימים אני צריך לחפש סיפוק חדש, מבצע חדש, התחזקות חדשה... עתה אני תופס, אני 'חי' על מבצעים, אני מסוגל ללמוד ליל שישי שלם, חמש שעות בלי קושי, אבל זה שאני והלימוד הם אחד, הסדר הפשוט והתדיר לא מצליח...

שורש הפראבלעם

משפיע: הבה נשאל אותך מה היעד שלך? כשאתה מתיישב ללמוד לאיפה אתה רוצה להגיע?

אברהם יצחק: היעד שלי...? האמת היא שלא חשבתי...

משפיע: ברור שיש לך איזה שהוא יעד. לכל אחד יש יעד שהוא רוצה להגיע אליו. הסתכל סביבך, המוני אנשים, כל מי שתראה אותו עסוק ועמל, ברור שיש איזה יעד שהוא חותר להגיע אליו. יש אחד הקם מוקדם ורץ למקום עבודתו ועובד שם עד השעות המאוחרות, והיעד שלו להרויח הרבה כסף. אם הוא יצא מהבית, אם הוא רץ וממהר, אם הוא עובד קשה, ברור שיש לו איזה יעד שהוא רוצה להגיע אליו. יכול להיות גם כאלו שיש להם איזה למצוא חן בעיני הוריהם ומוריהם, או איזה כבוד והערכה של הסביבה. בקיצור, אין לך אחד שעושה פעולות ועוסק בהם שעות ארוכות ואין לו יעד שהוא רוצה להגיע אליו... ואם כן אם 'למעשה' אתה יושב שעות ליד הגמרא, ברור שיש לך איזה יעד...

אברהם יצחק: אוה, אם כן נכון, ברור אם כן שיש לי יעד.

<p>500 גליונות</p> <p>נדרת הרה"ח ר' מרדכי נחום לעמבערגער שליט"א</p> <p>לדינע שמחת הולדת בנו רבינו לימל טוב</p> <p>בית חן ופנינת י"ג ירח מנחם רוב תת</p>	<p>500 גליונות</p> <p>נדרת הרה"ח ר' אהרן יאקאבאוויטש שליט"א</p> <p>לדינע שמחת הולדת בנו רבינו לימל טוב</p> <p>בית חן ופנינת י"ג ירח מנחם רוב תת</p>	<p>600 גליונות</p> <p>נדרת הרה"ח ר' ישראל חיים וויינבערגער שליט"א</p> <p>לדינע שמחת הולדת בנו רבינו לימל טוב</p> <p>בית חן ופנינת י"ג ירח מנחם רוב תת</p>	<p>1000 גליונות</p> <p>נדרת הרה"ח ר' ישעי אשר זעליג פפנהיים שליט"א</p> <p>לדינע שמחת הולדת בנו רבינו לימל טוב</p> <p>בית חן ופנינת י"ג ירח מנחם רוב תת</p>	<p>1000 גליונות</p> <p>נדרת הרה"ח ר' אברהם יואל דימאנט שליט"א</p> <p>לדינע שמחת הולדת בנו רבינו לימל טוב</p> <p>בית חן ופנינת י"ג ירח מנחם רוב תת</p>	<p>כרכת מול טוב</p> <p>שלוחה כזה לדינע החשוב הרה"ח ר' ארנן יהושע זעליקאוויטש שליט"א</p> <p>מחנכי תוספת הבענין</p> <p>לדינע שמחת הולדת בנו רבינו לימל טוב</p> <p>בית חן ופנינת י"ג ירח מנחם רוב תת</p>
--	--	--	---	--	--

השפעה מתוך יחוד

מה התועלת לעמוד שלש פעמים ביום ולפרט את אותם בקשות בתפילות "שמונה עשרה"? מה ההבדל הגדול שיש מצד ההשפעה העליונה, בין השפעה שהתפללנו עליה, להשפעה שלא התפללנו עליה?

בפסוק "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ביום עשות הוי"ה אלקים ארץ ושמים, וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר הוי"ה אלקים על הארץ, ואדם אין לעבוד את האדמה". וכפי שפירשו חז"ל "מה טעם לא המטיר לפי שאדם אין, ואין מי שמכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהן צורך לעולם, התפלל עליהן וירדו".

פסוק זה בא מיד לאחר כל פרשת מעשי בראשית שהתורה הקדושה עסקה במלאכתו של הקב"ה - המשפיע, בבריאת העולם, שאז נכנסים אל השלב השני והעמוק יותר שהיא התכלית של כל מלאכת הבריאה, של בריאת האדם שבתפלתו ישלים את בריאת העולם, שהבריאה האדם לבריאה של קשר הדדי, כביכול, ויחוד הנברא עם הבורא. וכפי שמתבטא גם בכך שבפסוק זה מופיע לראשונה השם הוי"ה ית', אשר הוא השם המורה על גילוי הקשר בין הנברא לבורא, בעוד שעד עתה בכל מלאכת הבריאה היה כתוב רק השם אלקים, המורה על בריאת הטבע וההסתר. ושני השמות מופיעים בפסוק זה יחד "ביום עשות הוי"ה אלקים" כי עתה כשמתחילה פרשת האדם ישעלה מ"ן בתפלתו, מקבלת בשם אלקים משמעות אחרת, של קשר הנברא עם הבורא, שזה נקרא כבר ב' השמות "הוי"ה אלקים".

וכפי שאכן מבואר בספיק"ה שהשפעת הבריאה של מעשי בראשית עד לבריאת האדם, היתה רק באופן של "אחוריים", ורק משנברא האדם התחילה ההשפעה באופן של "פנים בפנים" באופן של "מ"ן ומ"ד" שהיא כל התכלית. כי כך הוא אכן הסדר, וכפי שמבואר גם בכתבי הארז"ל, שהשפעת משפיע תחילה מטובו הגדול את כל ענייני הבריאה כולה ובאופן של אחוריים, כדי שמתוכו יעמוד האדם והוא ישעלה מ"ן בתפלתו ויהפוך את אותה בריאה לבריאה של יחוד וקשר פנים בפנים.

(וזה הנרמז בלשון רש"י הק' על הפסוק וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, "על פתח הקרקע עמדו ולא יצאו עד שבא אדם והתפלל" אשר ידוע שדרשות חז"ל ובפרט בעניינים אלו של מעשי בראשית, הם עמוקות מני עומק, עד שלפעמים בדרך הפשט כמעט ואין להם הבנה, וכך גם דברי רש"י אלו שעל פי פשט יש כאן קושיות רבות שאכמ"ל, אך סוד הדברים מורה ממש על יסוד זה, שהבריאה כולה כבר עמדה מוכנה באמת בחיצוניות אך "לא יצאו" דהיינו שלא התגלגלה הפנימיות שלה, עד שבא אדם והתפלל, שאז הוא גילה את הפנימיות של הבריאה הזו עצמה).

וזה מה שאנו עושים מדי יום ומדי תפילה כשאנו נגשים להתפלל, אנו נגשים לחתונה! אנו מפרטים את כל בקשותינו השונות, לאו דווקא בגלל שזה חסר לנו עתה, כי גם כשהבריאה כולה עומדת מוכנה, אנו נגשים עתה ליחוד את אותה בריאה עם הבורא, שיהיה לנו את כל הבריאה הזו מתוך קשר ויחוד עמו ית', שנגרש בהם את הקשר שלנו בו ית'. תפילה של עת צרה, שזה בא כאשר בעוונותינו קלקלנו כבר גם את הצורה החיצונית של הבריאה, ותפילתנו באה להחזיר את הבריאה לצורתה, אך התפילה של כל יום, היא לא זאת כי אם ליחוד את העולם לדרגה העמוקה שלו, בקירבה והתכללות בבורא ביחוד פנים בפנים, (אם כי שבזמננו בתוקף הגלות והטירדות כל תפילה שהיא, יש בה גם פן של "תפילה בעת צרה" למילוי חסרונות של הבריאה אמנם לא זה עיקר העניין). יעזרנו ה' ונידבק ונתייחד בו לבצח.

מעורב מתוך שיעורי השבועי של המשפיע הגדול ר' בן ציון אפל שליט"א

שונאים מושבעים, כשזורקים להם את הפרנסה אחורי הגב בלי להסתכל על פניהם, ולעומת זאת, ההשפעה שבאה ע"י תפילה, היא השפעה של "פנים" השפעה שהמשפיע פונה אל המקבל בחביבה ואהבה להשפיע לו די מחסורו וכל צרכיו.

ובאמת ההבדל יתבטא גם בשפע עצמו, כשהשפע שבא מתוך קשר אישי יהיה שפע שמותאם בתכלית הדיוק לצרכיו של האדם להביא אותו להרחבת הדעת המלאה שהוא זקוק; השפעת מברך את לחמו באופן אישי - כלשון הפסוק וברך את לחמך' ואת מימך' שנאמר בלשון יחיד - ושם את כל המינחים הויטמינים שהוא זקוק להם בתוך מאכליו; הוא רואה 'סימן ברכה' במזמנו ובמלאכתו, וכמו שחז"ל אמרו באיוב 'כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך' הכסף הגשמי שלו היה כסף אחר! עם ברכה אלקית בתוכו. ואפילו בפועל ממש הוא יזכה לריבוי יתר של השפעה, אשר מי שזוכה רואה זאת בגילוי ממש.

ב תפילה בכל יום - יחוד וחתונה

וזה הוא אם כן עניין התפילה ובקשת הצרכים שאנו חוזרים ומתפללים מדי יום שלש פעמים ביום, כי גם כשיש לנו שפע כל טוב וטוב, אנו הרי רוצים השפעה שתהיה מתוך התגלות הקשר האישי של השפיע אלינו, ואת זה אנו מקבלים ע"י התפילה על כך, אשר היא הופכת לנו את השפע - גם אם יש לנו כבר אותה - לשפע מבורך משולחן המלך, ועל כן אנו מפרטים את כל בקשותינו השונות, לא בכדי לקבל עצם השפעה, אלא שההשפעה היתה השפעה של יחוד וקשר! וזה הוא החיוב פנים בכך, כי השפעת הוי"ה רוצה להשפיע לנו בניו אהוביו בדרך שיש בפנים, ולא בדרך אחוריים, ועל כן הוא תובע מאיתנו את התפילות שלש פעמים ביום.

ומעתה התפילה בכל יום הוא בעצם חתונה כביכול עם השפיע, ודבר זה מתבטא דווקא בתפילה בכל יום שאין עיקר המבוקש השפע אלא החיבור, כי גם כאשר אין חסר לו כלום כשלמה בשעתו גם כן עומד בתפילה, כי עומק הכוונה בתפילה זו שאיננו רוצים בשפע הבאה ממילא אלא בשפע הבאה בכוונה וביחוד, ולכן שונה תפילה בכל יום שמקומו **בבית הכנסת** שהוא מקום היחוד - וכידוע יחוד הוא דווקא בבית, לעומת תפלה בעת צרה שמוציאים התיבה לרחובה של עיר כי שם המבוקש הוא על הישועה ואינו בכוונה של יחוד דווקא. (וזה גם הענין שתפילה בעת צרה הוא כ"ד ברכות, שבא לתקן את הקו והכלי שהתקלקל בעוונותינו, לעומת התפילה בכל יום ח"י ברכות נגד ח"י חוליות שבשדרה, שמשם מתעורר יחוד והחיבור כידוע).

ובלשון ספרי החסידות נקראת עבודה זו "העלאת מ"ן נוקבין". מ"ם מורה תמיד על חיות ועל היפך היבשות. כשהשפיע משפיע לנו רק מצד אתערותא דלעלא ללא שאנו ביקשנו והתפללנו זו השפעה בלי העלאת מ"ן, אך רצון השפיע הוא שיהיה קשר חי, שהמקבל יהיה לו דעת והוא יעורר מצדו את רצון המשפיע להשפיע, וכך באה ההשפעה באופן של "פנים בפנים", כי "רוח אייתי רוח ואמשך רוח" וע"י העלאת המ"ן מתעורר חשק ואהבת המשפיע כביכול, להשפיע מתוך חשק ואהבה "מ"ן דוכרין" לעומתו ביחוד וקירבה נוראה.

ג ליחוד את הבריאה לבורא

ועניין זה הוא המתבאר בתורה הקדושה בפרשת בראשית

מדי יום אנו נעמדים לפני ה', ומתפללים לפניו יתברך על כל צרכינו ועל דעת ועל רפואה ועל פרנסה ועל סליחה ומחילה, וכן כל שמונה עשרה הגיעות שאנו מתחננים בתפילת שמו"ע כל יום מחדש; גם אם כבר התפללנו אותה תפילה אתמול, אנו נעמדים היום שוב, ומחר שוב, ולא פעם אחת ביום, אלא שלש פעמים ביום, ערב ובקר וצהריים נשיח ונהמה, בחיוב המוטל על כל יהודי, אשר לדעת הרמב"ם הוא חיוב מדאורייתא.

ויש להתבונן בדבר, מה המטרה והתכלית להגיע עם כל התפילות האלו? אנו אמנם יודעים שעיקר העניין של תפילה זה הקירוב של שמונה מגיעים על ידה, אבל צריכים להבין את פשטות הנוסח של התפילה כבקשה ותחנונים על כל הצרכים, מה התכלית והמטרה בזה? אשר אם בתפילה שבעת צרה אנו מבינים שההמטרה להגיע לתיקון הצרה ולמילוי המשאלה שאנו מפצירים, אבל לעומת זה התפילות שבכל יום, חיובם גם במצב שלא יחסר לנו מאומה כשלמה המלך בשעתו, ולא מובן עניינם לכאורה; מה העניין ליהודי בימי שלמה שיושב תחת גפנו ותאנתו שיעמוד שלש פעמים ביום 'להתפלל' על כל הצרכים אשר יש לו כבר? (ואם בכדי לחזק האמונה שכל הצטרותנו הם מאת השפיע, הרי די בזה שיהיה ויהלל להשפיע בכל יום על הטובות שהשפיע לנו, אבל מה הענין לבקש ולהתפלל על הטובה שכבר העלית עלינו?).

ד שני סוגי השפעות

יש לדעת יסוד גדול לגבי סדר ההשפעות של בני חיי ומזוני אשר השפיע מביא לעולם, אשר גם במצב שהשפיע מוריק בעולם שפע רב מטובו וחסדו ללא כל מעצורים והבחנות בין אדם לאדם, עדיין בפנימיות ההשפעה העליונה יכול להיות הבדל גדול בין אדם אחד לשני.

בספיק"ה נתנו משל על כך עם אור השמש שהשפיעת שם להאיר ולחמם לארץ ולדורים ללא הבדל, אשר לא נמצא אדם שירגיש איזה קשר נפשי עם השמש, ויאמר לשמש "ישר כח שאתה מחמם אותי..." כיון שהשפיע נתן את השמש שתחמם בשווה לכל באי עולם, ואיש אינו מרגיש שהשמש מתכוונת אליו. וביארו בספיק"ה שעל דרך זה יש וההשפעה האלקית באה לאדם באופן זה של השפעת השמש, בהשפעה כללית מטובו וחסדו לכל הנבראים ללא הבדל, ללא כוונה וקשר אישי אליו כביכול - למרות שבאמת השפיע משגיח תמיד בהשגחה פרטית על כל פרט ופרט, מבארים הספיק"ה שכביכול כך היא צורת התגלות השפעה ללא אופן של חיבור אישי בין הבורא לנברא - ולעומת זה יש השפעה אלוהית הבאה לאדם באופן מכוונת, שהשפיע משפיע לאדם חיותו והצטרותו באופן אישי, כאבא הדואג לבנו יחידו וממלא מחסורו.

והחילוק בין שני צורות ההשפעה הוא לאין ערוך, שאף אם מצד מילוי צרכי האדם שווה הוא בשני האופנים, מכל מקום כאשר השפיע בא באופן כללי אין כאן יחוד בין המשפיע למקבל, לעומת כאשר ההשפעה בא באופן מיוחד הרי יש כאן חיבור ויחוד בין השפיע המשפיע לנו המקבלים, ובעומק כביכול יש כאן 'חתונה' - בין הבורא המתייחד עם הנברא, בזה שמשפיע לו באופן מיוחד.

והקובע את ההשפעה יהיה באופן כללי, או באופן של יחוד **תלוי בתפילה**, כי כאשר אדם מקדים תפילה אזי השפע המושפע אליו מהשפיע, הוא באופן אישי ומיוחד, שכביכול השפיע נענה אליו להשפיע לו הצטרותו, והשפע הזה הוא באופן של יחוד וחתונה כביכול עם השפיע.

בזוהר הקדוש מסופר על התנא ר' חייא, שהיה נוהג תמיד שטרם אכילתו לאחר שהסעודה היתה כבר על השולחן היה פונה להתפלל לוי' שיומין לו את סעודתו, ולאחר שביקש מה' הוא חיכה את שיעור הזמן שלוקח עד שתגיע אליו הסעודה, ואז התיישב לאכול את אותה סעודה שהיתה מונחת לפניו מקודם! כי אחרי שהוא התפלל, בפנימיות הפכה אותה סעודה שעל השולחן לסעודה אחרת, סעודה שבאה מבית המלך! הספיק"ה מגדירים זאת, שההשפעה באופן כללי נקראת השפעה של 'אחוריים', והיינו צורת השפעה כזו שאיתה יכולים לפרנס גם

ד שפיעה / כללי וחיצונית קודש ממאורי החסידות

כל הצדיקים שזכו להתנהג בקדושה וטהרה, לא זכו לזה אלא מכח תפילות ובקשות להשפיע שינצלו מידי היצר הרע

רכיבה ק"ז"ע (דברי אמונה, ליקוטים)

בין 'שמונה עשרה' לשאר חלקי התפילה

שאלה:

בהמשך למאמרים האחרונים, שעסקו בחיוב לעמוד בשעת התפילה "כעומד לפני המלך", רצייתי לשאול, מה פשר החילוקים שיש בתפילה עצמה בענין זה, שב'שמונה עשרה' צריכים להיות "כעומד לפני המלך" בתכלית, מה שאין כן בשאר חלקי התפילה, פסוקי דזמרה וברכות קריאת שמע, שאין אותם דינים וחיוכים כמו בשמונה עשרה? בפרט לפי מה שביארנו בגיליון האחרון שהתפילה היא זמן של גילוי אלקות, אם כן מה בין שמונה עשרה לשאר חלקי התפילה?

תשובה:

האמת היא, שבשעת קרבנות, פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, וקריאת שמע עצמה, ישנה מעלה גדולה יותר על שמונה עשרה! שהרי אם בשמונה עשרה מקיימים מצות תפילה, הרי בשאר החלקים הנ"ל מקיימים מצוות רבות של אהבה, יראה, דביקות. ואלו

שאלה:

במאמרים האחרונים ביארנו שנקודת 'שמונה עשרה' היא זמן של גילוי אלקות, אשר בו מתדבק האדם עם הש"ת בתכלית, ורצייתי לשאול, האם כן, כיצד מגיעות לכאן כל ההשפעות הגשמיות? והרי בשמונה עשרה אנו עומדים ומבקשים צרכים גשמיים, ואם כדברכם שהנקודה העיקרית היא הדביקות הגדולה שזוכים אז, למה מערבים אז השפעה גשמית?

תשובה:

צריך להבין נקודה אחת כללית,

להשלמת המאמרים האחרונים בסוגיית התפילה, נסיים בנקודה אחת:

כל אדם מבין שגופו הגשמי ופעולותיו הגשמיות לוקחים את כל חיותם מחלקיו הפנימיים, נפשו, מוחו, לבו, ושאר הכוחות הפנימיים. הכוחות החיצוניים אינם פועלים לבד, ואם יקום האדם עם מצב רוח רע, ושכלו יהיה אטום, כי אז גם לא יוכל להצליח עם ידיו ורגליו ושאר חלקיו החיצוניים.

המצוות התלויות בלב, שהן תכלית כל המצוות, בהיותן יסודות הקשר בין יהודי להש"ת. והזמן שחז"ל תיקנו לעסוק במצוות אלו הוא שעת התפילה (ואף כי על פי פשט חלקים אלו הינם רק הקדמה לתפילה, הרי ספרי חסידות עשו מהפכה בכל זה - על פי יסודות פנימיות התורה, וגילו שאדרבה זהו חלק עיקרי ובלתי נפרד מן התפילה).

ואם כן אכן עלינו להבין, למה באמת אין נדרשת "עמידה לפני המלך" על כל הלכותיה בשאר חלקי התפילה?

והתשובה לכך, ששעת התפילה מתחלקת לשני שלבים: **שלב אחד** הוא כשהנשמה מתגלה ומבקשת להתקרב למקורה, ו**שלב שני** הוא כשהש"ת אכן מתגלה אליה.

בקרבנות, פסוקי דזמרה, וברכות קריאת שמע וכו', הנשמה מתעוררת ומבקשת להתקרב להש"ת, כשהיא מתרפקת על אותיות התפילה, שירי דוד המלך, נוסחאות כנסת הגדולה, שהם כולם מערכה אלקית שלימה שמעוררת ומגלה את הנשמה השוכנת בנו, וממילא אנטנו משתוקקים ומבקשים להתקרב להש"ת.

לאחר כל עליית העולמות וגודל

ההשתוקקות והתעוררות הנשמה, אנו אכן מגיעים לעולם האצילות (מלשון "אצל"), שם מתגלה אורו יתברך בתכלית, והש"ת מגלה אלקותו יתברך ומתקרב אלינו בתכלית הקירוב וההשפעה (וכתוצאה מן ההשפעה האלקית, אנו מקבלים את כל ההשפעות הגשמיות - והיינו החלקים הגשמיים בשמונה עשרה), והרי זה "עמידה לפני המלך" במדרגה נפלאה שלכן אכן נדרש לעמוד ביתר שאת כעומד לפני המלך, יותר משאר חלקי התפילה.

וכאן צריכים להדגיש, שגם כאשר הנשמה מתעוררת ומתרפקת לקרבת הש"ת, הרי זהו גילוי אלקי, שהרי הנשמה אלקית היא, וגם חלק זה של התפילה הוא זמן של גילוי אלקות, אך אין זה כמו הגילוי של שמונה עשרה, שאז מתגלה המלך עצמו שאז מתגלה המלך עצמו (ניתן להגדיר זאת כך: כל התפילה היא זמן של גילוי בחינת 'שכינה', אורו יתברך השוכן בגילוי פנימי בתוך נשמות ישראל ומחיה בגילוי חיצוני את כל פרטי הנראים שבכל העולמות, ואילו שמונה עשרה היא זמן של גילוי בחינת 'קודשא בריך הוא', אורו יתברך שלמעלה מכל העולמות, והיינו יחוד קוב"ה ושכינתיה).

כיצד שייכת השפעה גשמית לשמונה עשרה?

ממילא מובן ופשוט, שכשיש גילוי אלקות ב'שמונה עשרה', אזי הגילוי כולל את כל הטובות לישראל, הרחוניות והגשמיות. שהרי כל הגילוי - מהותו האמיתית היא התגלות רצונו יתברך בישראל, שמתוך כך הוא מתגלה אליהם, וממילא בוודאי שדווקא בשעת העמידה לפני המלך, ותכלית הדביקות והגילוי האלקי, ישנה השפעה גשמית יתירה, כי הש"ת משפיע אז תכלית הטובה, גם בגשמיות.

ומכאן נובע ענין הבקשה על צרכים גשמיים בשעת הדביקות העליונה ביותר (ויעוין עוד בסדרת המאמרים שהרחבנו לפני תקופה, על מהות הבקשות האישיות, שם נתבאר גם ענין הבקשות שב'שמונה עשרה').

אם אין לו את השעה הזאת שבה הוא חי את גילוי אלקותו יתברך, אינו יכול לעסוק בתורה ומצוות ועבודת הש"ת כל היום, ולאחר מכן הוא מתפלא, למה שום דבר לא הולך לו...

אם חכם לבך הבן: כל היום הוא תוצאה משעת התפילות. תשקיע בתפילה, תקלוט את האור שמאיר אז, ואז כל היום כבר לא יהיה חשוך כל כך! בהצלחה וסייעתא דשמיא!

כי הכל קשור לפנימיות. אף שנראה שהאיברים החיצוניים עושים הכל, אבל באמת הפנימיות עושה זאת.

בדיוק כך והרבה הרבה יותר צריך האדם להבין שאינו יכול לחיות את כל יומו, בלי עבודת התפילה. משום שהתפילה היא עבודה שבלב, היא הפנימיות של היום, אז מתגלה הש"ת לאדם. מה שהאדם יכול לחיות עם הש"ת בשאר חלקי היום - זה רק מכח שעת התפילה.

אבן ולא כר

ר' איטשע מנחם ירד לו לאטו במדרגות בנין המגורים, פוסע לו לקראת היציאה מהבנין. הוא קרא את המודעות שנתלו בפתח, הציץ לתיבת הדואר שלו, ואחר כך הסתובב ופנה ללכת.

לפתע הוא רואה לפני עיניו לא פחות מרבו הרה"ק ה'בית ישראל' י"ע עומד בפניו. ר' איטשע מנחם לא הופתע. ה'בית ישראל' היה ידוע בסיווריו בדרכיו הטמירות ברחובות ירושלים, והופעתו בשערי הבנין של ר' איטשע מנחם לא היתה תופעה נדירה.

ר' איטשע מנחם נענע בראשו בחרדת קודש לעבר ה'בית ישראל' ז"ע והתכוון להמשיך הלאה, אך הרה"ק עצר בעדו "איטשע מנחם, למה אתה מסתפק בניי ראש בלבד? למה אתה לא מכבד אותי להכנס לביתך?".

"הרבי יודע" ענה ר' איטשע מנחם במבוכה כלשהי "אני גר בקומה הרביעית, לא רציית להטריח את הרבי בעליית המדרגות עד לביתי".

חלוקת התה של הרה"ק ה'בית ישראל' היתה מעמד נפלא בפני עצמו. הרה"ק היה יושב בחדר הקודש בכל יום לפני התפילה והיה קורא לחסידים מסוימים על פי ראות עיניו הקדושות להכנס ולקבל מידו הק' כוס תה.

ר' איטשע מנחם נכנס גם הוא אל הקודש פנימה ממחרת אותו מפגש בפתח הבנין, וניגש כדי לקבל את כוס התה.

ה'בית ישראל' פנה אל ר' איטשע מנחם "אצל יעקב אבינו ע"ה כתוב כי הוא לקח י"ב אבנים ושם סביב מראשותיו, ולמחרת לקח את האבן ועשה ממנו מצבה להקב"ה."

"אומרת הגמרא (חולין צא: ומובא ברש"י) כי י"ב האבנים נעשו לאבן אחת גדולה, בגלל שהתקוטטו כאשר כל אבן אומרת "עלי ניח צדיק את ראשו" ולכן נעשו האבנים לאבן אחת.

"נשאלת השאלה" המשיך ה'בית ישראל' בנועם, "אם כבר נעשה נס והאבנים התאחדו לאבן אחת, למה שלא יעשה הנס עד הסוף? למה האבן הזאת לא נתרכזה להיות כר נוח תחת ראשו של הצדיק?"

ר' איטשע מנחם לא ענה, הוא המתין לתשובתו של רבו.

"אלא מאי" ענה לו הרה"ק "זה תלוי אם האבנים היו מתקוטטים כדי שיהיה יותר נוח לצדיק - הם היו נהפכים לכריות, אך הם רצו שיהיה "עלי ניח" ולכן הם רק הפכו לאבן אחת..."